วารสารครุศาสตร์
ปีที่ 44 ฉบับที่ 2 (เมษายน-มิถุนายน 2559) หน้า 276-279

มุมห้องเรียน
Take a Peek at a Classroom Corner

กีรติ คุวสานนท์

เรียนภาษาอังกฤษอย่างไรให้สื่อสารได้แบบไม่กังวล
Practical Strategy to Enhance English Communication with Confidence

ภาษาอังกฤษเป็นยาขมหม้อใหญ่และทำไมคนไทยพูดภาษาอังกฤษไม่ได้ดี ทั้งๆ ที่เรียนมาตลอด 12 ปี แล้วทำอย่างไร เด็กไทยจึงจะเรียนภาษาอังกฤษแล้ว ใช้สื่อสารได้ในสถานการณ์จริงแบบไม่กังวลใจ หรือไม่กลัวว่าจะผิด ทำอย่างไรครูจึงไม่ใช้เวลาสูญเปล่าในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษตลอด 12 ปี ความสามารถทางภาษาไม่ได้เกิดขึ้นในเวลาข้ามคืน การเรียนภาษาจึงเป็นสิ่งที่ต้องค่อยเป็นค่อยไปอย่างต่อเนื่อง

สิ่งหนึ่งที่เราต้องยอมรับ คือ นักเรียนมักกลัวว่าจะพูดผิดไวยากรณ์ นึกคำศัพท์ไม่ออก เรียงประโยคไม่ได้ และกลัวว่าจะพูดเพี้ยน ในขณะเดียวกันก็ยังฟังภาษาอังกฤษไม่เข้าใจ เพราะเสียงของภาษาในหัวกับเสียงที่ได้ยิน ไม่ใช่เสียงเดียวกัน รวมทั้งไม่เข้าใจความหมายของคำศัพท์ด้วย เมื่อนักเรียนเต็มไปด้วยความกังวลใจในความ “ไม่รู้” ของตัวเอง ก็พกความกลัวเสียหน้ามาเต็มกระเป๋า เมื่อต้องสื่อสาร เพราะการพูดผิดเป็นเรื่องน่าอาย และทำให้โดนหัวเราะเยาะ

แนวทางหนึ่งที่เป็นทางเลือกให้ครู คือ การเริ่มต้นจัดกิจกรรมการเรียนรู้ง่ายๆ ที่มั่นใจได้ว่านักเรียนส่วนใหญ่ได้โอกาสในการเรียนรู้ศัพท์ เสียง และโครงสร้างประโยคในสถานการณ์การใช้ภาษาที่พบได้จริงในชีวิตประจำวัน มีโอกาสได้ฝึกใช้ภาษาเพื่อสื่อสารด้วยระดับความรู้ทางภาษาอังกฤษที่เรียนรู้

เมื่อครูสามารถปรับทัศนคติของนักเรียนให้ใช้ภาษาอังกฤษและมีส่วนร่วมในห้องเรียนได้แล้วนั้น การจัดกิจกรรมต่างๆหรือการสร้างสถานการณ์จำลองให้นักเรียนเพื่อฝึกฝนทักษะทางภาษาก็ไม่ได้เป็นเรื่องที่ยากจนทำไม่ได้อีกต่อไป และเมื่อครูสามารถสร้างทัศนคติและ

บรรยากาศเหล่านี้ให้เกิดขึ้นในห้องเรียนแล้ว 12 ปีของการเรียนภาษาอังกฤษของเด็กไทยจะเป็น 12 ปีที่เตรียมความพร้อมภาษาอังกฤษให้กับเด็กไทยอย่างมีคุณภาพ และจะทำให้เด็กไทยในอนาคตสามารถนำภาษาอังกฤษมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และไม่กลัวฝรั่งอีกต่อไป

ปัจจัยความสำเร็จประการหนึ่งของการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ คือ ความมุ่งมั่นทุ่มเทเรียนรู้ ความพยายาม และเวลาที่ใช้ในการฝึกฝน ของผู้เรียน ประกอบกับการจัดการเรียนรู้ของครู ในการสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าใจ และใช้ภาษาในการสื่อสารได้อย่างเป็นธรรมชาติและมีประสิทธิผล

ธรรมชาติของการเรียนรู้ภาษานั้น ทักษะการฟังและการพูดนับเป็นทักษะแรกที่ “เด็ก” เรียนรู้และใช้สื่อสารก่อนการอ่านและการเขียน ดังนั้น การเริ่มต้นจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับเด็กประถมศึกษาจึงควรเริ่มต้นที่การฟังและการพูดก่อน ปัจจุบัน การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษมักเริ่มต้นที่การพัฒนาทักษะทางด้านการอ่านและการใช้ภาษาให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ (Grammar) เป็นหลัก ที่ครูเน้นการ “สอน” ให้นักเรียนเข้าใจกฎทางภาษาโดยไม่เน้นการเรียนโครงสร้างบนฐานของประโยคที่ใช้จริงตามสถานการณ์จริง แล้วฝึกให้นักเรียนได้สื่อสารบนฐานของการเรียนศัพท์ เสียง และ โครงสร้าง ทำให้เด็กเรียนรู้แบบ Passive Learning โดยไม่ได้ฝึกใช้ภาษาจริงตามสถานการณ์ในห้องเรียนอย่างที่ควรจะเป็น

ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการรู้แบบ Active Learning เพื่อส่งเสริมการสนทนาเป็นภาษาอังกฤษให้นักเรียนได้ในแต่ละคาบเรียน โดยกำหนดหัวข้อของการสนทนาที่เด็กสามารถนำไปใช้ได้จริงนอกห้องเรียนได้ เช่น เรื่องการทักทาย โดยครูเตรียมคำศัพท์ที่สำคัญสำหรับบทสนทนา เตรียมประโยคพื้นฐานสำหรับการตั้งคำถาม เช่น What is your name? ตอบคำถาม และนำเสนอข้อมูลของตนเอง ให้นักเรียนได้เรียนรู้ก่อนเป็นแนวทาง แล้วให้นักเรียนเตรียมตั้งคำถามแบบง่ายๆ เป็นภาษาอังกฤษ หลังจากนั้นจึงเพิ่มประโยคที่ใช้ถามเรื่องต่างๆ ต่อไป เช่น What is your dog’s name? เพื่อเพิ่มคลังศัพท์ และเพิ่มไวยากรณ์แบบง่ายๆ และเปิดโอกาสให้เด็กเตรียมตอบคำถามโดยนำเรื่องของตนเองมาตอบ ซึ่งนับเป็นการเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างมีความหมายต่อเด็กด้วย เมื่อเด็กพบว่าการใช้ภาษาไม่ใช่เรื่องซับซ้อนและไกลตัว เด็กก็จะมีความมั่นใจในการเรียนรู้และการใช้ภาษาเพิ่มขึ้นด้วย

กิจกรรมการเรียนการสอนแบบ Active Learning สามารถปรับใช้ได้กับทั้งผู้เรียนทุกๆ ระดับ ทั้งระดับประถมศึกษาหรืออุดมศึกษา

เมื่อได้ฝึกตั้งคำถามและตอบคำถามเพื่อการเรียนรู้และการเตรียมตัวสนทนาแล้ว ครูสามารถให้นักเรียนเลือกจับคู่สนทนาในห้องเรียนกันเอง โดยให้เวลาประมาณ 2-3 นาทีต่อการสนทนา แล้วได้เปลี่ยนคู่สนทนาอีก 2-3 คู่ เพื่อให้ได้ฝึกพูดและฟังหลายๆ ครั้ง และได้เรียนรู้คำศัพท์จากคำตอบของเพื่อนเพิ่มขึ้น โดยขณะที่นักเรียนฝึกสนทนา ครูก็สามารถไปสังเกตการณ์ใช้ภาษาของนักเรียนแต่ละคู่ เพื่อช่วยเพิ่มคำศัพท์ หรือช่วยปรับแก้เสียงหรือโครงสร้างประโยคให้นักเรียนได้เป็นรายบุคคลด้วย

เมื่อนักเรียนได้ฝึกใช้ภาษาเพื่อการสนทนาตามสถานการณ์แบบเป็นคู่แล้ว ครูสามารถนำการจัดการเรียนรู้แบบ Cooperative Learning หรือทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือมาใช้เพิ่มเติมได้ โดยจัดให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่มแบบคละความสามารถ ให้นักเรียนที่ใช้ภาษาได้ดีมีโอกาสช่วยเพื่อนที่ยังไม่คล่องนัก และสร้างโอกาสให้นักเรียนที่ยังไม่เข้าใจหรือไม่มั่นใจในการสนทนาได้เรียนรู้จากเพื่อน ซึ่งช่วยให้นักเรียนที่กลัวครู หรือไม่กล้าถามเรื่องที่ยังไม่เข้าใจในห้องเรียน ได้มีโอกาสถามจากเพื่อน หรือถามจากครูขณะที่ครูเดินมาสังเกตการทำกิจกรรมที่กลุ่มของตน การช่วยกันทำงาน หรือการช่วยกันอธิบายให้เพื่อนในกลุ่มช่วยให้นักเรียนได้ฝึกอธิบายให้เพื่อความเข้าใจ ได้ฝึกเรียนรู้จากเพื่อนที่ทำได้ดีกว่า และทำให้เด็กได้ “ช่วยกัน” เรียนรู้และฝึกฝน ช่วยกันกระตุ้นให้เกิดการปรับปรุง และผลัดกันประเมินความสามารถของกันและกันได้อย่างเป็นธรรมชาติด้วย

กิจกรรมกลุ่มที่น่าสนใจสำหรับการนำมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ คือ Jigsaw โดยครูจัดให้นักเรียน 4-6 คน ที่มีความสามารถทางการใช้ภาษาต่างกันได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม เรียกว่า home group โดยแต่ละคนได้รับ

มอบหมายให้รับผิดชอบศึกษาประเด็นที่แตกต่างกัน เช่น งานของกลุ่มคือ การศึกษาบทสนทนาในสถานการณ์หนึ่งๆ ที่มีคำศัพท์ใหม่ 20 คำ โดยสมาชิกแต่ละคนของกลุ่มของ home group จะได้รับมอบหมายให้หาความหมายของคำศัพท์คนละ 5 คำ ที่แตกต่างกัน เพื่อนำมาถ่ายทอดให้สมาชิกกลุ่มฟังด้วย

สมาชิกกลุ่มที่ได้รับมอบหมายให้หาความหมายของคำศัพท์ที่ตรงกันสามารถมารวมตัวกันเป็นกลุ่ม expert group เพื่อช่วยกันหาและอธิบายคำที่ศึกษาตรงกันนั้น ก่อนจะกลับเข้า home group ของตนเอง เพื่อถ่ายทอดคำศัพท์และโครงสร้างประโยคให้เพื่อนสมาชิกกลุ่มฟังจนทุกคนได้ครบทั้ง 20 คำ

การบอกความหมาย การอธิบายหน้าที่ของคำศัพท์ที่หาความหมายว่า มีหน้าที่อะไรในประโยค และอธิบายโครงสร้างประโยคของสมาชิกที่มาจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Expert Group) เพื่อแบ่งปันข้อมูลที่ตัวเองได้ทำการค้นคว้ามาให้แก่สมาชิกคนอื่นๆ ใน home group นั้น นับเป็นการสร้างเสริมความมั่นใจให้แก่ผู้พูดอย่างมาก

ในช่วงแรก นักเรียนบางคนอาจขาดความมั่นใจที่จะใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร แต่การสนทนาในกลุ่มย่อย จะช่วยให้นักเรียนผ่อนคลาย และมั่นใจมากขึ้นมากกว่าการต้องตอบคำถามครูในห้องเรียนหรือหน้าชั้นเรียน ที่เด็กมักรู้สึกไม่ปลอดภัย ไม่มั่นใจ และไม่อยากทำกิจกรรมนั้นๆ

วัตถุประสงค์ของกิจกรรมง่าย ๆ นี้ คือ การสร้างโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการค้นหาความหมายของคำศัพท์ที่ยังไม่เคยเรียน และสังเกตตำแหน่งของคำศัพท์ในประโยค พร้อมทั้งนำความรู้เดิมเรื่องโครงสร้างและหน้าที่ของคำศัพท์ในรูปประโยคมาใช้ทำความเข้าใจความหมายของประโยคที่เรียนรู้ใหม่นี้ด้วยตนเอง ซึ่งนอกจากจะทำให้นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการเรียนภาษาจากฐานความรู้เดิมแล้ว ยังช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้การสร้างประโยคใหม่ โดยใช้คำศัพท์ใหม่ๆ ได้อย่างถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ด้วย

การเรียนการสอนแบบ Active Learning โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือจึงนับเป็นการช่วยให้นักเรียนได้ใช้ภาษาในการสื่อสารไปพร้อมๆ กับสร้างขวัญกำลังใจและความมั่นใจให้นักเรียน ในขณะเดียวกันก็ลดความรู้สึกไม่ปลอดภัยและความกังวลใจในการใช้ภาษาอังกฤษต่อหน้าเพื่อนนักเรียนและครูด้วย ทั้งนี้ คำชมเชยจากครูก็เป็นอีกหนึ่งแรงเสริมที่ช่วยสร้างความมั่นใจให้นักเรียน

ผู้เขียน

อาจารย์ ดร. กีรติ คุวสานนท์ สาขาวิชาประถมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อีเมล: kiratikhu@hotmail.com